

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ
Одељење за правна, економска и социјална питања

ПРОФИТИ, ЗАРАДЕ И ПЕНЗИЈЕ **У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

Приредили:

Др Рајко Косановић

E-mail: drrajko.kosanovic@gmail.com

Др Сања Пауновић

E-mail: psanja@rocketmail.com

Београд, август 2023

С а д р ж а ј

Страна

УВОД	3
1. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА	3
2. ПРОФИТИ	4
3. ЗАРАДЕ	6
3.1. Просечна месечна зарада по запосленом	6
3.1.1. Просечна зарада у 2022. години.....	9
3.1.2. Просечна зарада у 2023. години.....	9
3.2. Однос зараде и потрошачке корпе	9
3.3. Минимална зарада	10
3.3.1. Минимална зарада у 2022. години.....	11
3.3.2. Минимална зарада у 2023. години.....	11
3.3.3. Минимална зарада у 2023. години, по месецима.....	12
4. ПЕНЗИЈЕ	17
4.1. Висина просечне пензије	17
4.2. Однос просечне пензије и просечне зараде	17
4.3. Однос просечне пензије, минималне зараде и минималне потрошачке корпе	18
4.4. Однос просечне пензије и прага ризика од сиромаштва	19
4.5. Висина реалне пензије	20
5. ИНФЛАЦИЈА	21
5.1. Потрошачке цене: мај-јул 2023	21
5.2. Потрошачке цене, мај 2021-мај 2023	21

ПРИЛОГ:

Табела: Просечне зараде по запосленом у Републици Србији у периоду јануар-мај 2023	22
--	----

УВОД

На основу података садржаних у „*Годишњем извештају о пословању привреде 2022*“ Агенције за привредне регистре, можемо, поред осталог закључити да је пословање привредних друштава у Србији у 2022. години, као и претходне 2021. године, било веома профитабилно и да су, како истичу неки економисти, „*профити прогутали плате*“.

У овој Информацији анализирамо однос профита, зарада и пензија у Републици Србији у 2022. и 2023. години, и указујемо на значајне диспропорције у кретању поменуте три категорије, што доводи до даљег продубљавања, и онако високих, доходних и социјалних неједнакости.

1. МАКРОЕКОНОМСКА КРЕТАЊА

У 2022. години стопа раста *брutto домаћег производа* у Републици Србији износила је 2,3%, а *индустријске производње* 1,7%.

Инфлација, мерена растом потрошачких цена, у 2022. години просечно је износила 11,9%, а у децембру 2022. године, у односу на исти месец 2021. године 15,1%.

Табела 1: *Стопе раста бруто домаћег производа, индустријске производње, потрошачких цена, зарада и пензија у 2022. години*

Ред. бр.	ОПИС	% раста
1.	Бруто домаћи производ	2,3
2.	Индустријска производња	1,7
3.	Инфлација	
	3.1. XII 2022/ XII 2021	15,1
	3.2. Просечан раст потрошачких цена	11,9
4.	Просечна нето зарада	
	4.1. Номинални раст	13,8
	4.2. Реални раст	1,7
5.	Минимална зарада	
	5.1. Номинални раст	9,4
	5.2. <i>Реални пад</i>	-2,2
6.	Просечна пензија (категорија запослених)	
	6.1. Номинални раст	6,7
	6.2. <i>Реални пад</i>	-4,6
7.	ПРОФИТ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА	26,3
8.	Вредност евра у односу на динар (на дан 31.дец)	117,32

Уколико упоредимо проценте раста из претходне табеле, поред осталог, уочавамо ниске стопе раста бруто домаћег производа и индустријске производње, ниске реалне стопе раста зарада, реално смањење минималне зараде и просечне пензије, а изразито високу стопу раста профита привредних друштава у 2022. години.

2. ПРОФИТИ

Профити привредних друштава у 2022. години износили су 864.190 милиона динара или **7,36 милијарди евра**, и у односу на остварене профите већи су за **26,3%**.

Посматрано по величини привредних друштава, исказано у еврима, остварени профити износили су:

- а) велика привредна друштва3,88 милијарди евра
- б) средња привредна друштва1,67 милијарди евра
- в) мала привредна друштва1,44 милијарди евра
- г) микро привредна друштва365,2 милиона евра.

Табела 2: Профити привредних друштава у Републици Србији у 2022. години

Ред. бр.	Привредна друштва	У милионима динара	У милијардама евра	% раста
1.	Велика	455.791	3,88	66,1
2.	Средња	196.731	1,67	-15,9
3.	Мала	168.824	1,44	5,1
4.	Микро	42.843	0,37	184,0
	Укупно	864.190	7,36	26,3

Највећи раст профита у 2022. години имала су *микро друштва* (184% или 2,8 пута).

Профити *великих привредних друштава* (који су чинили 52,74% од укупно остварених профита) у 2022. години увећани су за 66,1%, *малих* привредних друштава за 5,1%, док су профити *средњих* привредних друштава мањи за 15,9%.

Највећа нето добит (профит) од 1,87 милијарди евра остварили су *трговци на велико и мало* и увећали профит 26,4%.

Друго место по висини профита са 1,68 милијарде евра остварен је у *прерађивачкој индустрији*, а треће место са 1,67 милијарди динара у *рударству*.

Табела 3: Остварена нето добит у привредним друштвима по секторима у 2022. години

Ред. бр.	Сектори	У милионима динара	У милијардама евра
1.	Прерађивачка индустрија	197.205	1,68
2.	Рударство	196.776	1,67
3.	Пољопривреда, шумарство и рибарство	18.276	0,16
4.	Трговина на велико и мало	214.917	1,87
5.	Грађевинарство	80.765	0,69
6.	Информисање и комуникације	55.297	0,67
7.	Саобраћај и складиштење	26.731	0,23

Уколико упоредимо раст профита и зарада (Табела 4), уочавамо да су профити у 2022. години неколико пута расли брже од просечне зараде без пореза и доприноса остварене у истој години (у рударству скоро 23 пута брже, у пољопривреди скоро 6 пута брже, у саобраћају 7 пута, итд).

Табела 4: Стопе раста профита привредних друштава и нето зарада у 2022. години

Ред. бр.	СЕКТОРИ	% раста профита	% раста зарада	2:3
0	1	2	3	4
1.	Рударство	146,7	6,5	22,6
2.	Пољопривреда, шумарство и рибарство	57,7	10,3	5,6
3.	Трговина на велико и мало	26,4	13,6	1,9
4.	Грађевинарство	44,0	12,2	3,6
5.	Саобраћај и складиште	94,7	13,4	7,1

У 2021. години у односу на 2020 годину профити приватних друштава порасли су за 81,1%.

3. ЗАРАДЕ

3.1. Просечна месечна зарада по запосленом

3.1.1. Просечна зарада у 2022. години

Просечна зарада (брutto) обрачуната *за децембар 2022. године* износила је **115.315 динара**, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила **84.227 динара**.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна *брutto зарада* за децембар 2022. године *номинално је већа за 12,8%, а реално је мања за 2,0%*, док је *просечна нето зарада номинално већа за 12,9%, а реално је мања за 1,9%*.

Табела 5: Просечна зарада по запосленом у децембру и у периоду јануар децембар 2022. године

	Зараде				Зараде без пореза и доприноса			
	РСД		Номинални индекси		РСД		Номинални индекси	
	ХП 2022	И-ХП 2022	ХП 2022 ХИ 2022	И-ХП 2022 И-ХП 2021	ХП 2022	И-ХП 2022	ХП 2022 ХИ 2022	И-ХП 2022 И-ХП 2021
Укупно	115.315	103.316	106.8	113.8	84.227	74.933	107.5	113.8
Зараде запослених у радном односу	115.852	103.811	106.8	113.8	84.644	75.313	107.5	113.8
Зараде запослених ван радног односа	68.735	64.936	102.8	110.0	48.149	45.499	102.8	110.0
Зараде запослених у правним лицима	123.054	110.120	106.8	113.7	90.010	79.976	107.5	113.6
Зараде предузетника и запослених код њих	58.460	53.721	106.9	111.5	41.744	38.180	107.4	111.3
Јавни сектор	110.317	108.421	101.0	107.3	79.491	77.951	101.2	107.3
Ван јавног сектора	117.356	101.192	109.2	117.1	86.162	73.677	110.1	117.0

(Извор: РСС, Саопштење: Тржиште рада -Зараде од 24.02.2023. године)

Просечна зарада (брutto) обрачуната *у периоду јануар-децембар 2022. године* износила је **103.316 динара**, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила **74.933 динара**.

Раст бруто и нето зарада у *периоду јануар–децембар 2022. године*, у односу на исти период прошле године, износио је **13,8% номинално, односно 1,7% реално**.

У периоду I-XII 2022. године, као што нам показује табела 2, зараду нижу од просечне (74.933 динара), имали су: предузетници и запослени код њих (38.180 динара), запослени ван радног односа (45.499 динара) и запослени ван јавног сектора (73.677 динара).

У периоду I-XII 2022. године, *посматрано по делатносима* (табела 3), зараду нижу од просечне (74.933 динара „ нето“), имали су:

- Пољопривреда, шумарство и рибарство61.681 дин.
- Прерађивачка индустрија..... 64.590 „
- Снабдевање водом; управљање отпадним водама, контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности..... 64.913 „
- Грађевинарство..... 64.587 „
- Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала..... 62.410 „
- Саобраћај и складиштење..... 63.032 „
- Услуге смештаја и исхране..... 45.844 „
- Пословање некретнинама.....70.263 „
- Административне и помоћне услужне делатности..... 68.016 „
- Образовање..... 68.195 „
- Уметност; забава и рекреација..... 61.321 „
- Остале услужне делатности..... 53.619 „

У 2022. години, најниже зараде имали су запослени у области пружања услуга смештаја и исхране. (45.844 динара), а највише у области информисања и комуникација (185.945 динара).

Табела 6: Просечна зарада по запосленом по делатностима

	Зараде		Зараде без пореза и доприноса	
	ХП 2022	И-ХП 2022	ХП 2022	И-ХП 2022
Просек	115.315	103.316	84.227	74.933
А - Пољопривреда, шумарство и рибарство	93.284	85.127	67.775	61.681
<i>В - Рударство</i>	<i>147123</i>	<i>144269</i>	<i>105857</i>	<i>103724</i>
В - Прерађивачка индустрија	101.855	88.994	74.131	64.590
<i>Г - Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација</i>	<i>147.622</i>	<i>140.673</i>	<i>106.460</i>	<i>100.765</i>
Д - Снабдевање водом; управљање отпадним водама, контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности	101.182	89.539	73.338	64.913
Ђ - Грађевинарство	106.179	88.666	78.574	64.587
Е - Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	101218	85727	74655	62.410
Ж - Саобраћај и складиштење	96.273	86.468	70.554	63.032
З- Услуге смештаја и исхране	68.952	63.152	50.156	45.844
<i>И - Информисање и комуникације</i>	<i>291.489</i>	<i>253.745</i>	<i>216.065</i>	<i>185.945</i>
<i>Ј - Финансијске делатности и делатност осигурања</i>	<i>179.225</i>	<i>159.209</i>	<i>130.859</i>	<i>115.408</i>
К - Пословање некретнинама	109.052	96.640	79.897	70.263
<i>Л - Стручне, научне и техничке делатности</i>	<i>163.131</i>	<i>138.547</i>	<i>119.971</i>	<i>100.790</i>
Љ - Административне и помоћне услужне делатности	103.640	93.681	75.523	68.016
<i>Њ - Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање</i>	<i>113.406</i>	<i>113.443</i>	<i>81.593</i>	<i>81.404</i>
О - образовање	96.684	94.521	69.932	68.195
<i>П - Здравствена и социјална заштита</i>	<i>108.828</i>	<i>108.018</i>	<i>78.450</i>	<i>77.660</i>
Р - Уметност; забава и рекреација	91.195	84.421	66.400	61.321
С - Остале услужне делатности	84.628	74.476	61.299	53.619

3.1.2. Просечна зарада у 2023. години

Просечна зарада (**брutto**) обрачуната за мај 2023. године износила је **118.992 динара**, док је просечна зарада без пореза и доприноса (**нето**) износила **86.220 динара**.

Бруто и нето зараде у периоду јануар–мај 2023. године, у односу на исти период прошле године, номинално су веће за 15,5%, а реално су мање за 0,1%.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за мај 2023. године номинално су веће за 16,2%, а реално за 1,2%.

Медијална нето зарада за мај 2023. године износила је **66.244 динара**, што значи да је 50% запослених остварило зараду до наведеног износа.

Табела 7: Просечна нето зарада у мају 2023. године

- РСД

	Зараде		Зараде без пореза и доприноса	
	V 2023	I–V 2023	V 2023	I–V 2023
Укупно	118992	115754	86220	83935
Зараде запослених у радном односу	119503	116247	86611	84312
Зараде запослених ван радног односа	74654	71617	52346	50187
Зараде запослених у правним лицима	126879	123430	92058	89621
Зараде предузетника и запослених код њих	62287	60253	44244	42821
Јавни сектор	123322	121593	88640	87414
Ван јавног сектора	117244	113391	85243	82526

3.2. Однос зараде и потрошачке корпе

У 2022. години, учешће просечне зараде по запосленом, без пореза и доприноса, у просечној потрошачкој корпи износило је 86,35%, односно за купвину једне просечне потрошачке корпе боло је потребно 1,16 просечних зарада без пореза и доприноса.

У периоду од 2008. до 2023. године, најниже учешће просечне зараде по запосленом, без пореза и доприноса, било је 2015. године, када је оно износило

66,42% (тада је за купвину једне потрошачке корпе било потребна 1,51 просечна зарада), а највише у мају 2023. године.

Табела 8: Однос просечне потрошачке корпе и просечне нето зараде у Републици Србији (2008-2023)

Година	Просечна потрошачка корпа	Просечна нето зарада	Индекс (3:2)	Однос 1:2
0	1	2	3	4
2008.	43.905	32.757	74,61	1,34
2009.	47.445	31.758	66,94	1,50
2010.	50.139	34.159	68,13	1,47
2011.	55.568	38.017	68,42	1,47
2012.	59.594	41.386	69,45	1,44
2013.	64.896	43.944	67,71	1,48
2014.	66.013	44.525	67,45	1,49
2015.	66.903	44.437	66,42	1,51
2016.	67.437	46.087	68,34	1,47
2017.	69.523	47.888	68,88	1,46
2018.	70.655	49.643	70,26	1,42
2019.	71.399	54.908	76,90	1,30
2020.	73.323	60.057	81,91	1,22
2021.	77.041	65.844	85,47	1,17
2022.	86.760	74.913	86,35	1,16
2023. мај	99.289	86.220	86,84	1,15

3.3. Минимална зарада

При утврђивању минималне цене рада полази се нарочито од:

а) егзистенцијалних и социјалних потреба запосленог и његове породице изражених кроз вредност *минималне потрошачке корпе*;

б) кретања стопе запослености на тржишту рада;

в) стопе раста бруто домаћег производа;

г) кретања потрошачких цена;

д) кретања продуктивности и

ђ) кретања просечне зараде у Републици.

Минимална потрошачка корпа за трочлано домаћинство на месечном нивоу, поред осталог, садржи:

1) пиринач.....	1,00 кг
2) парадајз.....	1,40 кг
3) пасуљ.....	1,50 кг
4) лимун.....	0,20 кг
5) поморанџе.....	1,00 кг
6) банане.....	1,00 кг
7) млечна чоколада.....	0,20 кг
8) бомбоне.....	0,10 кг
9) пилеће месо.....	2,80 кг
10) сува свињска ребра.....	0,30 кг
11) сува свињска сланина.....	0,30 кг
12) морска риба.....	0,50 кг
13) сардине у уљу.....	0,125 кг
14) шећер.....	2,50 кг
15) кафа.....	0,60 кг
16) минерална вода.....	3,00 л

Такву минималну потрошачку корпу минимална зарада може да покрије ни са 80%.

3.3.1. Минимална зарада у 2022. години

1. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2022. годину* (35.012 динара), била је приближно на нивоу *минималне потрошачке корпе* за месец *септембар 2016. године* (35.265 динара);

2. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2022. годину* (35.012 динара), била је **22,4 % нижа од минималне потрошачке корпе** за **2022. године** (45.120,89 динара-просек 2022), а **59,6 % нижа од просечне потрошачке корпе** за **2022. године** (86.759,86 динара-просек 2022);

3. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2022. годину* (35.012 динара), била је на нивоу од **46,7 % просечне нето зараде за 2022. годину** (74.933 динара).

3.3.2. Минимална зарада у 2023. години

1. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2023. годину* (40.020 динара) приближно је на нивоу *минималне потрошачке корпе* за месец *септембар 2021. године* (40.283 динара);

2. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2023. годину* (40.020 динара), је **22,9 % нижа од минималне потрошачке корпе** за месец мај **2023. године** (51.874,39 динара), а **55,7 % нижа од просечне потрошачке корпе** за исти месец **2023. године** (99.289,04 динара);

3. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2022. годину* (40.020 динара), била је на нивоу од **46,4 % просечне нето зараде** за месец мај **2023. године** (86.220 динара);

4. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2023. годину* (40.020 динара), приближно је на нивоу *прага ризика од сиромаштва за трочлану породицу из 2020. године* (39.600 динара), а *испод прага ризика од сиромаштва за четворочлану породицу*, за исту годину (46.200 динара).

5. Просечна месечна нето *минимална зарада за 2023. годину* (40.020 динара), *испод је прага ризика од сиромаштва за трочлану породицу за 2021. године* (43.315 динара) и *прага ризика од сиромаштва за четворочлану породицу*, за исту годину (50.533 динара).

3.3.3. Минимална зарада у 2023. години, по месецима

1. Просечна месечна нето *минимална зарада за јануар, јун, октобар и новембар 2023. године* (40.480 динара), приближно је на нивоу *минималне потрошачке корпе за септембар 2021. године* (40.283 динара), а *испод је прага ризика од сиромаштва за трочлану породицу за 2021. године* (43.315 динара)

2. Просечна месечна нето *минимална зарада за фебруар и април 2023. године* (36.800 динара), достигла је ниво *минималне потрошачке корпе из јануара 2019. године* (36.608 динара), а *испод је прага ризика од сиромаштва за трочлану породицу из 2020. године* (39.600 динара);

3. Просечна месечна нето *минимална зарада за март, мај и август 2023. године* (42.320 динара), достигла је ниво *минималне потрошачке корпе из фебруара 2022. године* (42.154 динара), а *испод је прага ризика од сиромаштва за трочлану породицу за 2021. године* (43.315 динара)

4. Просечна месечна нето *минимална зарада за јул, септембар и децембар 2023. године* (38.640 динара), достићи ће ниво *минималне потрошачке корпе из марта 2021. године* (38.446 динара), а *испод је прага ризика од сиромаштва за трочлану породицу из 2020. године* (39.600 динара).

Табела 9: Минимална зарада за 2023. годину

Месец	Број могућих радних дана у месецу	Број могућих часова рада у месецу	Минимална цена рада по часу - нето	Минимална нето зарада за месец	Минимална бруто зарада за месец
Јануар 2023.	22	176	230,00	40.480,00	54.648,79
Фебруар 2023.	20	160	230,00	36.800,00	49.399,14
Март 2023.	23	184	230,00	42.320,00	57.273,61
Април 2023	20	160	230,00	36.800,00	49.399,14
Мај 2023.	23	184	230,00	42.320,00	57.273,61
Јун 2023.	22	176	230,00	40.480,00	54.648,79
Јул 2023.	21	168	230,00	38.640,00	52.023,97
Август 2023.	23	184	230,00	42.320,00	57.273,61
Септембар 2023.	21	168	230,00	38.640,00	52.023,97
Октобар 2023.	22	176	230,00	40.480,00	54.648,79
Новембар 2023.	22	176	230,00	40.480,00	54.648,79
Децембар 2023.	21	168	230,00	38.640,00	52.023,97

Напомена: Прерачун са нето на бруто је извршен применом неопорезивог износа зараде од 21.712 динара који се примењује за исплате зараде од 1. јануара 2023. године.

Табела 10: Минимална зарада за 2023. годину, по месецима, и висина минималне потрошачке корпе коју је она приближно достигла

Минимална зарада			Минимална потрошачка корпа		
Месец	Година	Износ (дин)	Месец	Година	Износ (дин)
Јануар	2023.	40.480 =	Септембар	2021.	40.283
Фебруар	2023.	36.800 =	Јануар	2019.	36.608
Март	2023.	42.320 =	Фебруар	2022.	42.154
Април	2023.	36.800 =	Јануар	2019.	36.608
Мај	2023.	42.320 =	Фебруар	2022.	42.154
Јун	2023.	40.480 =	Септембар	2021.	40.283
Јул	2023.	38.640 =	Март	2021.	38.446
Август	2023.	42.320 =	Фебруар	2022.	42.154
Септембар	2023.	38.640 =	Март	2021.	38.446
Октобар	2023.	40.480 =	Септембар	2021.	40.283
Новембар	2023.	40.480 =	Септембар	2021.	40.283
Децембар	2023.	38.640 =	Март	2021.	38.446
Просек	2023.	40.020 =	Септембар	2021.	40.283

Учешће минималне зараде у прагу ризика од сиромаштва за трочлану породицу смањено је са 83,7%, колико је износило 2015. године, на 73,9% у 2021. години. Још је неповољнији однос минималне зараде и прага ризика од сиромаштва када је реч о четворочланој поредици.

Табела 11: Праг ризика од сиромаштва и минимална зарада

Година	Праг ризика од сиромаштва		Минимална зарада	Индекси	
	Трочлана породица	Четворочлана породица		3:1	3:2
0	1	2	3	4	5
2015.	25.152	29.344	21.054	83,7	71,7
2016.	26.424	30.828	21.054	79,7	68,3
2017.	28.080	32.760	22.620	80,6	69,0
2018.	29.907	34.892	24.882	83,2	71,3
2019.	34.886	40.700	27.022	77,5	66,4
2020.	39.600	46.200	30.022	75,8	65,0
2021.	43.315	50.533	32.004	73,9	63,3
2022.	*	*	35.012		

У периоду од 2008. до маја 2023. године:

а) Учешће минималне зараде у просечној нето заради било је најниже 2008. године (39,3%), а највише 2018. године (50,1%);

б) Учешће минималне зараде у минималној потрошачкој корпи најниже је било 2008. године (55,2%), а највише у мају 2023. године (81,6%).

Табела 12: Однос минималне нето зараде, минималне потрошачке корпе и просечне нето зараде у Републици Србији (2008 – мај 2023)

Година	Просечна нето зарада	Минимална потрошачка корпа	Минимална нето зарада	Однос минималне зараде и просечне нето зараде у % (4:2)	Однос минималне зараде и минималне потрошачке корпе у % (4:3)
1	2	3	4	5	6
2008.	32.757	23.322	12.876	39,3	55,2
2009.	31.758	25.067	15.138	47,7	60,4
2010.	34.159	24.292	15.950	46,7	65,7
2011.	38.017	27.194	17.139	45,1	63,0
2012.	41.386	31.599	18.879	45,6	59,7
2013.	43.944	35.109	20.010	45,5	57,0
2014.	44.525	34.302	20.010	44,9	58,3
2015.	44.437	34.825	21.054	47,4	60,5
2016.	46.087	35.094	21.054	45,7	60,0
2017.	47.888	36.090	22.620	47,2	62,7
2018.	49.643	36.630	24.882	50,1	67,9
2019.	54.908	37.085	27.022	49,2	72,9
2020.	60.057	37.860	30.022	50,0	79,3
2021.	65.844	39.623	32.004	48,6	80,8
2022.	74.913	45.121	35.012	46,7	77,6
2023. мај	86.220	51.874	42.320	49,1	81,6

Табела 13: Минимална зарада од 2002. до 2023. године

Година	Минимална цена рада „нето“			
	- по сату		- месечно	
	- динари	- еври	- динари	- еври
2002. I-VI	18,46	0,30	3.212	52.92
2002. VII-XII	22,50	0,37	3.915	64.50
2003. I-VI	25,00	0,38	4.350	66.80
2003. VII-XII	27,00	0,41	4.698	72.15
2004. I-VI	31,00	0,43	5.394	74.20
2004. VII-XII	35,00	0,48	6.090	83.78
2005. I-VI	38,50	0,46	6.699	80.72
2005. VII-XII	41,00	0,49	7.134	85.96
2006. I-VI	46,00	0,55	8.004	95.16
2006. VII-XII	49,00	0,58	8.526	101.37
2007. I-VI	55,00	0,69	9.570	119.68
2007. VII-XII	63,50	0,79	11.049	138.17
2008. I-VI	70	0,86	12.180	149,12
2008. VII-XII	78	0,95	13.572	165,24
2009.	87	0,91	15.138	157,87
2010. I-VI	90	0,87	15.660	152,16
2010. VII-X	90	0,87	15.660	152,16
2010. XI-XII	95	0,89	16.530	155,44
2011. I-V	95	0,93	16.530	162,69
2011. VI-XII	102	1,00	17.748	173,41
2012. I-III	102	0,93	17.748	162,52
2012. IV-XII	115	1,00	20.010	173,97
2013. I-II	115	1,00	20.010	174,54
2013. III- XII	115	1,00	20.010	174,54
2014. I-VI	115	0,95	20.010	165,43
2014. VII-XII	115	0,95	20.010	165,43
2015.	121	1,00	21.054	174,39
2016.	121	0,98	21.054	171,01
2017.	130	1,07	22.620	186,42
2018.	143	1,21	24.882	210,37
2019.	155,3	1,32	27.022	229,10
2020.	172,54	1,42	30.022	255,34
2021.	183,93	1,56	32.004	272,20
2022.	201,22	1,71	35.012	297,40
2023.	230	1,96	40.020	340,96

4. ПЕНЗИЈЕ

4.1. Висина просечне пензије

Просечна пензија за све категорије корисника пензија (1.651.890 корисника на дан 31. децембар 2022. године) у децембру 2022. године износила је 33.731 динар.¹ Од укупног броја корисника пензија:

1) 203.899 корисника или 12,34% примило је пензију мању од најниже пензије;

2) 231.518 корисника или 14,02% примило је најнижи износ пензије;

3) 978.854 корисника или 59,26% примило је пензију до нивоа просечне пензије;

4) 1.585.686 корисника или 95,99% примило је пензију до износа просечне зараде без пореза и доприноса за новембар 2022 године;

5) 1.639.592 корисника или 99,26% примило је пензију до износа просечне зараде за новембар 2022. године и

6) 942 корисника или 0,06 примило је највишу пензију.

Када је реч о корисницима пензија из категорије запослених (1.401.675 корисника), у децембру 2022. године, њих 827.127 или 59,01% примило је пензију до нивоа просечне пензије за ову категорију корисника (38.818 динара).

4.2. Однос просечне пензије и просечне зараде

Учешће просечне пензије у просечној заради без пореза и доприноса, већ дужи низ година има тенденцију смањења, да би у последње четири године, када је реч о корисницима пензија свих категорија и пензионера из категорије самосталних делатности, оно било испод 50% (табела 13)².

¹ Статистички месечни билтен XII/2022, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, фебруар 2023. године.

² Статистички годишњи билтен 2022, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, март 2023

Табела 14: Учешће просечне пензије у просечној заради без пореза и доприноса по категоријама корисника пензија у периоду од 2008. до 2022. године (у %)

Година	Све категорије	Категорије		
		Запослени	Самосталне делатности	Пољопривредници
2008.	53,9	59,2	57,9	22,1
2009.	62,4	68,4	67,1	25,6
2010.	58,3	63,8	62,5	24,0
2011.	56,0	61,1	59,8	24,1
2012.	55,6	60,5	57,8	23,4
2013.	54,5	59,1	56,4	23,0
2014.	54,1	58,5	55,6	23,1
2015.	52,2	56,2	53,4	23,3
2016.	51,0	54,7	51,6	22,8
2017.	49,9	53,5	50,2	22,3
2018.	51,0	54,6	50,7	22,6
2019.	48,0	51,4	47,0	20,5
2020.	46,2	49,4	44,8	19,8
2021.	44,6	47,5	42,8	19,2
2022.	41,9	44,6	39,9	18,1

Код пензионера из категорије запослених, учешће просечне пензије у просечној заради без пореза и доприноса смањено је са 73,0%, колико је износило 2002. године, на 44,6% у 2022. години.

Када је реч о висини пензије и њеном учешћу у просечној заради, у најтежем су положају пензионери из категорије пољопривредника.

4.3. Однос просечне пензије, минималне зараде и минималне потрошачке корпе

Однос просечне пензије према минималној заради и минималној потрошачкој корпи, из године у годину се погоршава (табела 14).

Табела 15: Учешће просечне пензије категорије запослених у минималној заради и минималној потрошачкој корпи у периоду од 2008 до 2022 године

Година	Минимална зарада	Минимална потрошачка корпа	Просечна пензија	Индекси	
				3:1	3:2
0	1	2	3	4	5
2012.	20.010	31.599	25.033	125,1	79,2
2013.	20.010	35.109	25.976	129,8	74,0
2014.	20.010	34.302	26.055	130,3	76,0
2015.	21.054	34.825	24.969	118,6	71,7
2016.	21.054	35.094	25.234	119,9	71,9
2017.	22.620	36.090	25.632	113,3	71,0
2018.	24.882	36.630	27.099	108,9	74,0
2019.	27.022	37.085	28.202	104,4	76,0
2020.	30.022	37.861	29.656	98,8	78,3
2021.	32.004	39.623	31.307	97,8	79,0
2022.	35.012	45.121	33.410	95,4	74,0

Када је реч о односу минималне зараде и просечне пензије, код корисника пензија из категорије запослених, у 2014. години просечна пензија је за 30,3% била виша од просечне минималне зараде, да би у 2022. години била за 4,6% нижа.

Просечна пензија у 2012. години у минималној потрошачкој корпи је учествовала са 79,2%, да би у 2022. години учествовала са 74,0%. У 2012. години за куповину једне минималне потрошачке корпе било је потребно 1,26 просечних пензија, а у 2022. години 1,35 просечних пензија.

4.4. Однос просечне пензије и прага ризика од сиромаштва

Просечна пензија, претходних година, има све мање учешће у прагу ризика од сиромаштва.

У 2015. години, просечна пензија корисника пензија из категорије запослених, у прагу ризика од сиромаштва за трочлану породицу учествовала јер са 99,3% (за 0,7% била је нижа од прага ризика од сиромаштва), а у 2021. години са 72,3% (за 27,7% била је нижа од прага ризика од сиромаштва).

Још је неповољнији однос између просечне пензије и прага ризика од сиромаштва за четворочлану породицу (табела 15).

Табела 16: Праг ризика од сиромаштва и просечна пензија (категорија запослених)

Година	Праг ризика од сиромаштва		Просечна пензија	Индекси	
	Трочлана породица	Четворочлана породица		3:1	3:2
0	1	2	3	4	5
2015.	25.152	29.344	24.969	99,3	85,1
2016.	26.424	30.828	25.234	95,5	81,9
2017.	28.080	32.760	25.632	91,3	78,2
2018.	29.907	34.892	27.099	90,6	77,7
2019.	34.886	40.700	28.202	80,8	69,3
2020.	39.600	46.200	29.656	74,9	64,2
2021.	43.315	50.533	31.307	72,3	62,7
2022.	*	*	33.410		

* Подаци ће бити објављени 15.10.2023. године

4.5. Висина реалне пензије

Због вишег раста потрошачких цена од номиналног раста просечних пензија, у протеклом периоду дошло је до реалног смањења пензија, односно до пада њихове куповне моћи.

У периоду од 2012. до 2022. године, просечна пензија код корисника пензија из категорије запослених, увећана је за 33,46% (са 25.033 динара на 33.410 динара), док је у истом периоду инфлација, мерена растом потрошачких цена (просек периода) увећана за 44,51%. Већи раст потрошачких цена од номиналног раста просечне пензије имао је за последицу **да је реална просечна пензија у 2022. години (23.117) у односу на просечну пензију из 2012. године (25.033 динара) реално нижа за 7,65%, односно да је на нивоу од 92,35 пензије из 2012. године .**

5. ИНФЛАЦИЈА

5.1. Потрошачке цене: мај-јул 2023

1. *Потрошачке цене у мају 2023. године*, у односу на *исти месец 2022. године* веће су за **14,8%**, а цене хране за **24,5%**;

2. *Потрошачке цене у јуну 2023. године*, у односу на *исти месец 2022. године* веће су за **13,7%**, а цене хране за **23,0%**;

3. *Потрошачке цене у јулу 2023. године*, у односу на *исти месец 2022. године* веће су за **12,5%**, а цене хране за **21,1%** ;

5.2. Потрошачке цене, мај 2021-мај 2023

1. *Потрошачке цене у мају 2023. године*, у односу на *исти месец 2021. године* веће су за **26,7%**, а цене хране за **44,7%**;

2. *Минимална нето зарада* у периоду *мај 2021. године-мај 2023. године* номинално је порасла за 25,0%, у односу на раст потрошачких цена *реално је нижа* за **1,34%**, а у односу на раст цена хране за **13,61%**;

3. *Цене најпродаванијих производа*, у периоду од маја 2021. до маја 2023. године, у трговинским ланцима, увећане су и преко 100%;

ПРИЛОГ:

Табела: Просечна зараде по запосленом у Републици Србији у периоду
јануар-мај 2023

	Зараде				Зараде без пореза и доприноса			
	РСД		Номинални индекси		РСД		Номинални индекси	
	V 2023	I-V 2023	V 2023	I-V 2023	V 2023	I-V 2023	V 2023	I-V 2023
			IV 2023	I-V 2022			IV 2023	I-V 2022
Укупно	118992	115754	102.9	115.5	86220	83935	102.9	115.5
А - Пољопривреда, шумарство и рибарство	97416	93104	105.9	112.9	70596	67478	105.9	112.9
Пољопривредна производња, лов и пратеће услужне делатности	98502	93585	105.5	113	71465	67887	105.6	113
Шумарство и сеча дрвећа	96367	94108	107.1	112.1	69528	67964	106.8	112.1
Рибарство и аквакултуре	78652	73785	108.5	114.4	57330	53807	108.5	114.3
В - Рударство	160819	161654	99.9	113	115285	116382	99.4	113
Експлоатација угља	155429	147919	106.1	107.4	111093	105829	106	107.5
Експлоатација сирове нафте и природног гаса	177314	215203	82	114.5	128767	157093	82.8	114
Експлоатација руда метала	174619	180159	94	117.3	124686	129538	92.5	117.1
Остало рударство	126454	120400	112.4	106.9	92362	88630	112.6	107
Услужне делатности у рударству и геолошким истраживањима	175148	192611	93.4	123.1	125868	139272	93.4	122.9
С - Прерађивачка индустрија	104443	99726	105.7	116.7	75604	72365	105.4	116.6
Производња прехрамбених производа	90540	87540	103.4	116.4	65618	63639	103.1	116.3
Производња пића	119339	124255	100.7	112.2	86256	90613	100.7	112.2
Производња дуванских производа	184019	192765	87.3	109	133104	139861	88.1	109.2
Производња текстила	95581	92492	104.2	123	69447	67324	103.9	122.6
Производња одевних предмета	75770	72391	108.5	117.5	55164	52813	108.1	117.3
Производња коже и предмета од коже	81582	76584	110.1	111.3	59335	55834	109.7	111.3
Прерада дрвета и производи од дрвета, плуте, сламе и прућа, осим намештаја	71090	67837	108.1	117	51746	49465	107.8	116.9
Производња папира и производа од папира	108165	106286	98	115.7	78418	77255	97.5	115.8
Штампање и умножавање аудио и видео записа	90995	87640	103.4	115.8	66025	63718	103.2	116.1
Производња кокса и деривата нафте	163238	190993	84.9	115.7	118412	139235	85.5	115.2
Производња хемикалија и хемијских производа	130075	124803	104.8	113.9	93753	90180	104.3	113.8

Производња основних фармацеутских производа и препарата	190961	175196	115.6	104.8	137215	127270	114.5	104.6
Производња производа од гуме и пластике	116022	113175	101.7	115.4	83680	81827	101.4	115.1
Производња производа од осталих неметалних минерала	108277	104996	102.7	115.3	78607	76358	102.5	115.4
Производња основних метала	166530	137178	124.5	113.1	119220	98657	123.6	113
Производња металних производа, осим машина и уређаја	104380	98477	109.3	115.8	75446	71273	109.1	115.7
Производња рачунара, електронских и оптичких производа	132759	130067	102.1	114.2	96234	94349	102.1	114.1
Производња електричне опреме	106237	101861	105	115.9	76890	73864	104.7	115.7
Производња непоменутих машина и непоменуте опреме	120147	116308	101.5	118.7	86718	84211	100.8	118.6
Производња моторних возила, приколица и полуприколица	111007	106450	104.8	123.6	80581	77311	104.7	123.1
Производња осталих саобраћајних средстава	108050	99491	111.9	117.5	77986	72018	111.6	117.2
Производња намештаја	82296	78178	108.8	115.1	60017	57032	108.8	115.2
Остале прерађивачке делатности	90865	83614	115.5	116	65396	60456	115.1	115.9
Поправка и монтажа машина и опреме	109477	108147	99.7	118.2	79151	78291	99.5	118.3
D - Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	159640	150425	109	108.1	114642	107897	109.2	108.3
E - Снабдевање водом; управљање отпадним водама, контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности	104255	100145	105.7	114.5	75384	72520	105.4	114.4
Скупљање, пречишћавање и дистрибуција воде	102273	98583	105.4	114.6	73904	71341	105.1	114.4
Уклањање отпадних вода	107480	102650	107.2	106.4	77424	74081	107	105.1
Сакупљање, третман и одлагање отпада; поновно искоришћавање отпадних материја	105737	101324	105.8	114.9	76512	73427	105.5	114.9
Санација, рекултивација и друге услуге у области управљања отпадом	109140	104795	107	119.1	78654	75626	106.8	118.7
F - Грађевинарство	101788	97032	105.3	114.6	73900	70493	105.1	114.5
Изградња зграда	97863	95070	104.7	113.6	71580	69501	104.5	113.4
Изградња осталих грађевина	133425	124064	105.5	114.4	96623	89919	105.3	114.3
Специјализовани грађевински радови	82981	80130	105.2	115.6	60077	58087	105	115.5
G - Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	97992	96292	101.6	116.8	71081	70036	101.4	116.7

Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала	91811	89174	102.3	115.6	66341	64619	101.6	115.7
Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	122017	122138	100.1	116.1	88929	89422	99.8	116
Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима	83942	81255	102.8	117.6	60664	58769	102.8	117.5
Н - Саобраћај и складиштење	100455	96208	104.1	115.8	73074	69940	104.1	115.7
Копнени саобраћај и цевоводни транспорт	84062	80838	105.6	115.1	60975	58659	105.5	115.1
Водени саобраћај	123810	121167	95.7	123.9	90129	88174	94.5	124.5
Ваздушни саобраћај	267067	252838	99	112.7	199552	187797	99	113.1
Складиштење и пратеће активности у саобраћају	131062	124177	103.4	116.4	95518	90343	103.4	116.2
Поштанске активности	90149	88936	102.1	112.4	65381	64554	102	112.4
I - Услуге смештаја и исхране	72258	69802	105.3	114	52399	50673	105.2	114
Смештај	91968	88613	104.1	114.6	66760	64386	104	114.5
Делатност припремања и послуживања хране и пића	66444	64189	105.9	113.3	48163	46581	105.7	113.3
J - Информисање и комуникације	279162	275151	98.9	114.5	205155	201766	99.5	114.9
Издавачке делатности	130168	128671	102.9	113.2	94423	93543	102.8	113.4
Кинематографска и телевизијска продукција, снимање звучних записа и издавање музичких записа	159426	164477	101.2	107.5	116765	121500	101.3	106.9
Програмске активности и емитовање	134137	130662	101.3	109.4	97220	94568	101.7	109.5
Телекомуникације	171660	185913	72.8	116.6	123342	134064	72.8	116.5
Рачунарско програмирање, консултантске и с тим повезане делатности	359319	349022	104.3	109.1	265353	256917	105	109.6
Информационе услужне делатности	151035	151790	96.2	113.7	108912	109751	95.7	113.9
K - Финансијске делатности и делатност осигурања	184100	174286	107.7	110.7	134604	126545	108.4	110.7
Финансијске услуге, осим осигурања и пензијских фондова	212610	198318	108.9	111.8	156126	144246	109.9	111.8
Осигурање, реосигурање и пензијски фондови, осим обавезног социјалног осигурања	161096	158241	104	108.6	116521	114355	103.9	108.4
Помоћне делатности у пружању финансијских услуга и осигурању	93115	91473	103.3	111.9	67114	66169	102.9	111.9
L - Пословање некретнинама	109900	109490	97.3	115.7	79812	79811	96.4	115.9
M - Стручне, научне и техничке делатности	155779	153310	102.5	115.8	113067	111477	102.4	115.9
Правни и рачуноводствени послови	117646	115571	101.6	116.6	84711	83415	101.4	116.1
Управљачке делатности; саветовање у вези са управљањем	203987	204533	100.9	117	149253	149966	101.1	117.1

Архитектонске и инжењерске делатности; инжењерско испитивање и анализе	128326	125574	103.3	115.9	92742	90903	103.3	115.9
Научно истраживање и развој	253456	242698	105	115.9	184371	176639	105	116.2
Рекламирање и истраживање тржишта	146703	147093	100.1	112.6	106711	107404	100	112.6
Остале стручне, научне и техничке делатности	117477	117574	103	111	84438	84511	103	110.6
Ветеринарске делатности	83897	80921	103.5	112.2	60682	58595	103.4	112.1
N - Административне и помоћне услужне делатности	107934	104570	103.8	114.4	78195	75902	103.7	114.3
Изнајмљивање и лизинг	110705	109503	98	113.6	80425	79805	97.4	113.7
Делатности запошљавања	114127	111682	103.3	113.7	82619	81075	102.9	113.7
Делатност путничких агенција, тур-оператора, услуге резервације и пратеће активности	75159	73793	103.6	121.7	54644	53717	103.5	121.5
Заштитне и истражне делатности	84926	80844	106.6	117	61713	58852	106.3	116.8
Услуге одржавања објеката и околине	82017	78512	106.3	116.6	59748	57157	106.4	116.5
Канцеларијско-административне и друге помоћне пословне делатности	149662	146234	101.9	112	108018	105793	101.9	111.8
O - Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	130551	130380	99	114.1	93626	93509	99	114.1
P - Образовање	107340	105122	103.6	112.3	77400	75834	103.6	112.3
Q - Здравствена и социјална заштита	120996	119607	100.6	108.7	86984	86000	100.6	108.8
Здравствене делатности	129166	127859	100.1	108.2	92701	91770	100.1	108.3
Социјална заштита са смештајем	85873	84033	101	112.3	62335	61046	101	112.3
Социјална заштита без смештаја	89895	87783	104.7	113.3	65251	63783	104.6	113.3
R - Уметност; забава и рекреација	98001	95841	102.5	116.4	71056	69546	102.5	116.3
Стваралачке, уметничке и забавне делатности	95395	94131	102.4	112.9	68813	67942	102.3	112.9
Делатност библиотека, архива, музеја галерија и збирки и остале културне делатности	97070	95274	103.4	112.8	70102	68863	103.3	112.8
Коцкање и клађење	105483	104175	99	120.4	76569	75708	99.1	120.1
Спортске, забавне и рекреативне делатности	88160	83652	109.3	113.4	64228	60966	109.3	113.5
S - Остале услужне делатности	84391	82340	104.3	113	60681	59234	104.1	113
Делатности удружења	110346	109466	101.4	114.4	79534	78995	101.1	114.3
Поправка рачунара и предмета за личну употребу и употребу у домаћинству	75091	71147	108.2	110.7	53959	50969	108.6	110.7
Остале личне услужне делатности	66911	64925	106	114	47974	46583	105.9	114